БРОЈ 31. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 18. ЈУЛА 1898. ГОДИНА II.

WWW.UNILIB.RS

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ШТА СВЕ ПРАКТИКУЈУ ЛОПОВИ

Овде ћемо да наведемо неколико шеретлука и навикâ, којих се обично држе варалице и злочинци. Ово ће за иследника бити од врло велике важности, јер ако све ово буде знао и имао у виду, објасниће му се много што шта, знаће у ком правцу да води истрагу, а уједно моћи ће и да баци један поглед у природу индивидуе, с којом има да ради.

I. Прерушавање.

Ма да је познато, како често, како вешто и с коликим се успехом прерушавају варалице и лопови, ипак неће бити згорега, да покажемо, како управо нема тога, што они не би били кадри да симулирају, да нема тога, што нису кадри да дисимулирају. Више пута имаће у тој ствари лекар да дâ свој суд, а иследниково је, да не поклања апсолутно никакве вере махнама и болестима, које кривци тврде да имају, и да у таквим случајевима увек потражи лекарево мишљење.

Али има тушта и тма прилика, кад се лекар не може питати, било што он није позван да по природи те ствари одлучује, било пак што иследник има решити какав веома важан корак, пре но што се може дозвати лекар. У прве случајеве спадају оне небројене вештине прерушавања, којима се гоњени злочинац служи да изгледа друкчији но што је у потерници описан. Треба упамтити, да новајлија у злочину *најаре* изврши дело, а за тим се преруши, док међу тим стари злочинац *најаре* се преруши, па онда зло дело учини. Први дакле бежи у *ирерушеном* облику, други у свом *ирирородном*, и према томе он се налази у куд и камо повољнијем положају. Кад се кривац ухвати или само оштро осмотри, онда се прерушај може лако открити.

Узмимо дакле, да неизвежбан лопов учини какву превару; он је обријан и кратко ошишан, као такав се тражи а путује с лажном црвеном брадом и с дугом бароком. Ту лажну браду и косу лако је открити и он их на послетку мора једном скинути. Извежбан злочинац чини обратно: он изврши превару с лажном црвеном брадом и лажном дугом бароком. Тако је он у потерници описан и тако се тражи, али он је браду и бароку одмах по учињеном делу скинуо, те и најоштрије посматрање не може у таквим случајевима ништа помоћи.

При проучавању потерница треба на ову тачку обратити нарочиту пажњу и сматрати све за сумњиво и лажно, а особито прерушај, који јако пада у очи. Овде је у главном сасвим свеједно, да ли је лопов учинио прерушај у циљу, да за време извршења дела не буде познат, или је био у природном облику, свакако он је своју спољашност по учињеном делу променио, колико му је год то било могућно. Ако н. пр. у потерници стоји: „чупава, смеђа брада“ — онда је она била или лажна или ју је лопов по учињеном делу обријао; стоји ли: „носи плаве наочаре“, то их је лопов или метнуо док не изврши дело а за тим скинуо, или у опште носи плаве наочаре, те ће у бегству то сумњиво обележје бацити, ма колико да је на те наочаре навикнут. Тако исто јача обележја не ће овде више пута имати никакве вредности; тако ће н. пр. лопов за време извршења дела употребити висок глас, или ће у бегству, ако је од природе имао висок глас, напрегнути све силе да га измени у дубоки. Тако исто може се изменити ход, држање, навика, одело, па чак и телесна величина. Зна се за једног варалицу, који је у једној банкарској радњи променио велики број купона, који су веома вештачки фалсификовани. У опису, којим је банкар оцртао варалицу, није ни *једна реч* била истинита: брада, наочари, коса, одело, глас, држање и висина, све је било лажно. Нарочито је падало у очи, што је варалица описан као човек „средње величине“, ма да је очевидно спадао у ред већих људи. На име он је имао на себи дуг врскапут. Банкарева тезга, висока као обичан сто, била је с поља постављена даскама, те је овај човек могао чучећи прећи кратки пут од врата до тезге и вратити се, и тако у дућану учинити утисак малог човека.

Још много већи знаци могу се симулирати, н. пр. рамање, укоченост руке, сакатост у руци. Кад је такав знак у опису личности подвучен или штампан крупним, црњим словима, неизвежбан полицајац обраћа једино и само на то пажњу и не обазире се ни на кога другога, ко не рамље, нема узету руку, сакатост у руци и т. д. Исти је случај с брадавицама, белегама и т. д. Знамо за једног чувеног железничког кесароша, који је од столарског туткала, и фино учињене коже начинио на лицу једну огромну белегу, кад је једну повећу крађу извршио. Прича се о једном лопову, да је имао поред самог ока једну велику (природну) брадавицу. Она је у потерници била црним словима одштампана, али ју је он одмах по учињеном делу бријачицом одсекао, а за тим наочаре натакао. То сечење извршено је хоризонтално (од ока према уху) а ожиљак, који је услед тога постао у облику линије, изгледао је тако, као да је то начинила жица од наочара.

Козметичка вештина је у том правцу далеко дотерала; брадавице, урођене белеге, ожиљци ит.д. не задају јој никаквих тешкоћа, па чак и белеге по кожи у боји (ако нису испупчене) могу се уклонити лечењем које је пронашао Dr. J. Пашкис у Бечу, кад се тетовирају нарочитим бојама: кожа остаје на дотичном месту још 2 до 3 дана црвена, а за недељу дана цело је место нормално. Појмљиво је да се лопови и варалице за таква средства за улепшавање веома живо интересују.

Каква се прерушавања могу учинити изменом боје на лицу, довољно је познато, а ко познаје изврсност наших данашњих шминки, не ће се чудити, што лопови од њих чине веома велику употребу. На име лако је, да се из црномањастог, нечистог лица начини ружичасто, фино лице; напротив много је теже да се такво лице претвори у смеђе, кад је потребно да лопов у непосредној близини вара.

У вези с вештачки произведеном бледоћом доста пута иде и иначе болешљив изглед: симулант корача полако, уморно и погнуто, врат му је обвијен рупцем и непрестано кашљуца. Нарочито жене умеју тако што изврсно да изведу.

Кад варалица бежи од велике му је користи да дозна свој опис, а то му је веома лако. У важним случајевима ти описи изиђу у свима дневним листовима, иначе само у полицијским потерницама, које, према свом циљу и својој природи, не могу остати само у рукама власти, већ се морају дати телалима, антикварима ит.д., да би се ови обавестили о украденим предметима. Али код таквих људи може дотични врло лако добити да баци један поглед у своју потерницу. У крајњем случају обрати се он сам властима, или непосредно или преко ког друга, који под изговором да нешто зна о кривцу, може сазнати његову потерницу и најтачнији опис.

Такве дрскости дешавају се чешће но што се мисли, и само тиме се може објаснити, што је лопов кога тражимо, тако брзо и тачно сазнао свој лични опис. Према овоме изгледа,

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

да се ширењем лоповских описа по јавности чини већа штета но корист. Али није тако. Опис одбеглог злочинца треба саставити са зрелим расуђивањем и смишљеним испитивањем, т.ј. у појединим случајевима треба да сами себе пре свега упитамо: шта мора безусловно бити истинито, т.ј. шта се не може изменити (н.пр. мали узраст, недостајање руке или ноге, боја очију, облик носа ит.д.) а шта се може изменити.

Код свију других особина мораћемо се упитати, на који начин и у ком правцу се могло извршити прерушавање. Најпре ћемо сами према потерници одредити опис и тога ћемо се описа држати. У овом правцу најтежи је рад за полицајца, који са датим описом има да тражи дотичног злочинца по целој вароши, по извесним гостионицама, по железницама, ит.д. а нема кад, да једног за другим тачно посматра, да према опису испитује праве или лажне особине. Но ту мора бити све и сва извежбаност и оштар поглед. Много је лакше исленику, коме предаду извесну идивиду-у као злочинца, који се тражи. Ако се опис не слаже, онда треба пре свега имати пред очима, да се готово све може фалсификовати. Пре свега ваља да се уверимо, да се при писању описа није у *спољњем* посматрању поткрала каква грешка; за тим испитајмо поједине моменте, који се не слажу по својој *унутрашњој* вредности, т.ј. да ли је нађена разлика могла бити фалсификована. У таквим питањима не треба никада да сами доносимо коначан суд, док год не позовемо стручњаке у помоћ.

Много и много пута извесне метарморфозе сматраћемо за немогуће, али за тим лекар, зубни лекар, бандажиста, берберин и жене, које су искусне у вештинама тоалета, поучиће нас бољему. Како се н.пр. вештачки прави грба, махна у нози или руци ит.д. може нам сваки искусни бандажиста казати, а објашњења о прерушавању лица (тако зване маске) може нам дати сваки позоришни фризер и глумац.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

(НАСТАВАК)

пресуде код општинских судова

II. за скинуће пописа

а. *Тужба*. Решењем начелника среза колубарског, округа ваљевског, од 19. марта 1898 године № 5284, које овде под ·|. прилажем, упућена сам на парницу противу Милана Јовановића трговца из Мионице, — који је ставио забрану, за обезбеду свога потраживања, на имовину мога мужа Јована Јовановића, овд. терзије, — да докажем право својине, на пописану покретност, пошто сам и на протоколу при извршењу пописа изјавила, да је пописна покретност моја својина.

Према овоме решењу а у законо одређеном року, тужим томе суду Милана Јовановића, трг. овд., и молим суд, да донесе своју пресуду, да се извршени попис, од стране начелника среза колубарског, са ствари означених у поднетом решењу, а које су процењене 187 динара, скине, и да се исте мени као моја својина, на слободно руковање предаду.

Све ове ствари пописане, донела сам моме мужу, као спрему при удаји, што ће потврдити сведоци: Марко Пешић, Милан Јагодић, Петар Лазић и Живко Петровић сви овд. поред којих ћу се и ја, ако суд за нужно нађе, допуно заклети.

Основ тужбе скинуће пописа

Вредност спора 187 динара.

Долазе сведоци и допуна заклетва.

За писање ове тужбе и осталих спорних трошкова тражим 50 динара.

29. марта 1898 г. Мионица

Милица ж. Јована Јовановића.
Одобравам поступак моје жене.
Јован Јовановић терзија.

СЊ 784. Завести ову тужбу у деловодни протокол и одредити рочиште, за пресуђење овога спора, на које позвати обе парничне стране и сведоке.

30. марта 1898 год. Мионица

Председник суда
М. Мојић

Рађено у суду општ. мионичке
6. апр. 1898 у Мионици.

б. Белешка по спору:

Милице ж. Јов. Јовановића терзије овд.
противу;
Милана Јовановића, трг. овд.

Због скинуће пописа са ствари у вредности 187 дин.

Доказ сведоци и допуна заклетва.

Судили:
Председник суда
М. Мојић
Судије:
А. Марић
П. Маричић
Бележио деловођа:
Ј. Симић

На данашње рочиште дошли су парничари. Ту су и сведоци.

Парничари се нису могли поравнати.

Тужитељица овласти, да је на овом рочишту заступа Петар Матић овд. Полаже 1 динар таксе у такс. маркама за ово овлашћење.

Заступник тужитељце оста у свему при тужби. Тражи, да се сведоци испитају после чега ће дати своју реч.

Тужени каза: да не признаје тужитељци право својине, јер не подноси за то никаквих стварних доказа, који се траже, па да се може узети, да је она доиста пописане ствари своме мужу при удаји као спрему донела. Као доказ за ово, вели, могло би послужити, само потврђено писмено власћу полицијском, или којом другом, која би према закону била надлежна, но и тада само у том случају, ако би овај унос као спрема био оглашен преко званичних новина, јер у том случају, то је обавезно. Испиту сведока нема места, јер њихом исказу не може се, на основу закона, поклонити никаква вера. Тражи, да се тужитељица од тражења одбије и да попис остане у сили.

Испит сведока.

1., Марко Пешић, пиљар овд., има 32 године, не стоји ни у каквим искључењима законским према парничним странама, способан, каза:

Ја знам, када је се тужитељка Милица удавала за њеног данашњег мужа Јована, а то је било у години 1895, око Тројица, да му је као девојачку спрему однела, двоја пуна кола ствари. Колико сам те товаре могао оком прегледати, видео сам, да је било душека, јоргана, јастука, шифоњер, орман са четири фијоке, астал, столице, ћилимови и два гвоздена кревета. Све нисам могао видети, јер нисам био при товарењу. На ово ћу се заклети. Дангубе тражим 5 динара.

2., Милан Јагодић, абација, има 45 година, не стоји ни у каквим искључењима законским према парничним странама, способан, каза:

У свему као и први сведок, јер је однос ствари из куће оца Миличиног, у очи самог дана свадбе својим очима гледао. Заклеће се. Дангубе тражи 4 динара.

3., Петар Лазић, трговац, има 26 година, у свему способан за сведока, каза: Тада, када је се Милица одвела, ја сам служио код њеног оца Марка. Својом руком сам товарио на двоја рабаџиска кола њену девојачку спрему, која је се састојала из ових ствари: 1 шифоњер двокрилни, 1 орман флодрован са четири фијоке, 6 столица од трске плетених, астал политиран, 2 душека, 2 јоргана, 3 ћилима, 2 кревета гвоздена 6 јастука белих и 4 жанилска пуњена вуном. Било је још ствари али не могу да се сетим свију у појединостима. Да ли су то те ствари, које су сада у попису не знам. док не бих видео. На моју сведоџбу заклећу се. Дангубе не тражим.

4., Живко Петровић, баштован овд., има 54 године, у свему способан за сведока, каза: Доиста, знам, да је Милица кћи Маркова, при својој удаји за Јована, донела пуна двоја кола ствари, но сада их не могу све побројати, јер их нисам разгледао. Било је кревета, хаљина спаваћих, столица, ормана, и ћилима. На ово се могу заклети. Дангубе тражим 3 динара.

Заступник тужитељке рече: испитаним сведоцима, потпуно је доказано, да су пописане ствари својина његове властодавке, и зато тражи, да се попис скине. Наводима туженог да испиту сведока нема места, суд не треба да поклања пажње, јер је вредност тражбе испод 200 динара, а његове властодавке муж,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

није трговац, да стоји у обавези, да донет мираз и спрему мора по прописима трг. закона, објављивати преко званичних новина. Ако суд нађе да треба његова властодавка, допуно да се закуне она ће то учинити. Тражи 40 динара трошка.

Заступник тужиоца оста при својим ранијим наводима, да се у овом случају својина не може доказивати сведоцима и тражи, да суд његове наводе законом цени и тужитељицу од тражења одбије. Тражи 50 динара трошка и дангубе.

Сведоци су заклети на своје исказе.

Судски разлози.

Испитом испитаних сведока тужитељица је своје тражење до велике вероватности довела и за то јој се има допуна заклетва досудити. Наводима туженог, да испиту сведока нема места, не може суд поклонити пажње, јер је вредност спора испод 200 динара, што се сведоцима доказује, и суд ценећи њихов карактер мора да им поклони своју веру. За то суд општине мионичке на основу § 6 и 13 грађ. судског поступка.

Пресуђује

Да се попис стављен начелником среза колубарског, по забрани Милана Јовановића са ствари тужитељице Милице скине, и то са 2 гвоздена кревета, 2 душека, 2 јоргана, 4 јастука жанилска, 6 јастука перјаних, 3 ћилима, 1 шифонера, 1 ормана са четири фијоке, 6 столица од трске, 1 астала политирана, 1 огледала са златним рамом, у вредности 187 динара, и да се исте предаду на слободно руковање тужитељици Милици.

Тужени Милан да јој плати таксу 6·40 динара, и да јој плати на име спорних трошкова и дангубе 6 динара, а тако и сведоцима Марку, Милану и Живку по 2 динара дангубе.

Пресуда јавно одмах саопштена парничарима.

Од суда општ. мионичке 6 априла 1898 године № 620. у Мионици.

Председник суда
М. Мојић

Деловођ
Ј. Симић.

Судије
А. Марић
П. Маричић.

NB Заведи белешку у протокол пресуђења.

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(у преводу М. П. Јовановића).

8. САРДИНСКИ ВРАЧ

— Што гледаш тако мргодно? Зар не знаш да зле очи могу бити несрећне по дете?

— Несрећне? Света Богородица нека чува твог малог анђела од сваке несреће, Комаре Лучија. Али.... и Анета застаде, дубоко уздахнувши.

— Тебе као да нешто много тишти, сусетко. Непојмљиво. Млада и лепушкаста женица као што си, тек две године како си се удала за најкраснија момка у селу.

— Већ две године и.... Анета узе у руке главу мушког детета, црне и коврчаве косе, које сусетка у наручју држаше, па жудно пољуби детиње чело.

— Ах, сад разумем. Бог те није благословио породом. Дуго ти је ваздан уз преслицу, док је Ђорђе преко дан по послу у пољу. То је, наравно, рђаво, тим горе, што ти за то ниси крива.

— Шта хоћеш тиме да речеш, комаре?

— Боже мој, што се одавно већ прича на кладенцу. То је теби учињено.

— Учињено? Па ко ми то учини?

Сусетка опрезно погледа у наоколо. — Ко ће други него Волфанго, врач.... брзо за тим шану јој.

— Није могућно!

— А за што да није могућно? Зар није он на те бацио око.

— Иди одатле, грбава веро!

— Та ми сви знамо, да си више волела краснога Ђорђа и да ти је он био пречи. Али се Волфанго заклео, да ти се за то освети. Сад ти трпиш од његове пакости.

— То не могу да верујем, комаре Лучија.

— Мораћеш веровати. Волфанго је врач. Доказао је више пута, да може велико зло учинити и уклети коме што. За то буди паметна, говори с мужем својим; може бити испашће му за руком умолити врача, да дигне своју злу вољу.

На тај савет Анета је само вртела главом. При свем том једва је дочекала Ђорђа да се из поља врати, те да му још на вратима са сузним очима исприча, шта је дознала од комаре Лучије. Ђорђе пољуби женицу и преклињаше је, да таком лудом брбљању не верује. Али он не би био Сардинац, кад би и сам себи то одмах избио из главе. Да је Волфанго важио као врач, ни њему не беше тајна; а да Волфанго није волео њега, искусио је више него једанпут. Еле, он хтеде да чека на прилику, да са њим озбиљно говори. Какву прилику? За што још чекати? И још исте вечери упути се ка Волфангу, чија колеба беше у једној гудури изван села, у шуми. Нађе га испред колебе, где справљаше омче, да хвата тице.

— Море, Волфанго, је ли истина да си ти врач?

— Људи веле, пошто познајем моћ трава и језик тица у шуми.

— Али људи веле и то, да си ти узрок што порода немам.

Волфанго се подругљиво насмеја, па додаде:

— А зар би ти милије било, кад би се противно говорило?!

Ђорђе се маши ножа, који за појасом ношаше.

— Језик за зубе, несрећниче!

Волфанго скочи и беше готов за бој ножем, којим је радио свој посао, за тим рече:

— Охо, младићу, ако хоћеш тако са мном говорити, брзо ће бити крај.

Махни се ножа, врачу; знам други језик, који ће ти боље годити. Види овај златник; нека твој буде; ако дигнеш чине с моје жене.

Волфанго халапљиво погледа на сјајан златник. У души његовој наста за мало борба. Лакомство надвлада жудњу за осветом.

— Такав разговор заиста ми се више допада. Не знам да ли ти жељу могу испунити; то зависи од виших сила. Ако смеднеш покушати, наћи ћу те у поноћи на стени Бефаниној.

— Ове ноћи још?

— Тако је, месец стоји како нам треба. Собом ћеш понети једно бело ланено платно и две воштане свеће.

— На што то?

— То је још тајна. Да те није страх?

— Страх?! насмеја се Ђорђе, па десницом ухвати за свој нож и додаде:

— Дакле, у поноћ на стени Бефаниној. Али тешко теби, ако ме напустиш.

И, не рекавши му збогом, окрену се и оде кући. — —

Стена Бефанина, трњем и папратом пола покривена, беше у једној тужној пустињи. Прича се да је ње било и за време Римљана и да је служила као жртвеник. Доцније је ту стену држала вештица Бефана, и на њој су је, нарочито у бурним ноћима, виђали у бело увијену. Тешко човеку, који би био несмотрен да јој се приближи; животом би својим платио тај луди корак. У народу се то веровало и сваки се клонио те околине.

Мало пре поноћи стиже Ђорђе крај стене Бефанине, са једним замотуљком под пазухом. Са плавог свода небеснога, звездама испуњеног, светлео је месец пуним сјајем и своју сребрну светлост изливао по свој околини. Од Бефане, дакле, која се бојала сваке светлости, па и месечеве, могао је човек бити сигуран. Па ипак није могао Ђорђе потиснути неко језиво осећање, кад у сенци силне стене виде неку прилику, где чучи.

— Ко је ту? упита он и трже нож.

— Један пријатељ злих духова као и сам што си, одговори смејући се Волфанго и скочи. Јеси ли понео што сам ти поручио?

Ђорђе размота замотуљак и баци му платно и воштане свеће. — Ево ти, хајде само брже!

— Не може друкче, него како сам научио. Имаш ли какву пушку код себе?

— Немам пушке, нож ми је доста.

WWW.UNILIB.RS УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

— Мени није. Ножем пуцати, није моја вештина. Из опрезности понео сам собом пиштољ. Узми и увери се је ли пун. Ја ћу, међу тим, намештати олтар.

— Волфанго рашири платно на камену, утврди свеће на обе стране његове и припали их.

— Шта је са пиштољем? упита за тим.

— Није пун, празан је.

— То сам знао. Сад, дај ми га и одступи за седам корака. Ни један више ни један мање; број седам је важан, број тачно!

Ђорђе, на кога не остадоше без утицаја ове необичне припреме, следоваше захтевима Волфанговим. Овај се, међу тим, обрнуо беше стени, као да би са њом што имао посла. Кад Ђорђе опет баци поглед тамо, пиштољ стајаше на белом платну између обе свеће. Врач, пак, беше пао на колена и мрмљаше речи неког неразумљивог говора. Зачуђен, Ђорђе посматраше ову неугодну радњу. Али како се уплаши, кад се од једанпут обе свеће угасише, а неки дубоки глас, који као да долажаше испод платна из стенине шупљине, одговори врачу истим неразумљивим говором*)

Не разумевајући што бива, стајаше сардинско сељаче са устима отвореним и дркћућим удовима. Тајанствени диалог, пак, није дуго трајао.

Врач уста, узе пиштољ са импровизована олтара и са њим приђе Ђорђу.

— Дух Бефанине стене казао ми је, да ће ти овим пиштољем огласити, да ли прима твоју жељу. Окини пиштољ па, ако испали, знак је, да ти је са жене врацбина дигнута; ако не опали, нико ти не може помоћи.

— Али то је немогуће, пиштољ је празан, муцаше Ђорђе.

— За то има њиме да се докаже чаробна моћ. Опали, али у ваздух.

Невољно је Ђорђе притиснуо обарач. Пуцањ се разлеже. Врач јаукну и стропошта се на земљу. Куршум му је прошао гроз груди. Ђорђе, у узбуђењу, није пазио, да је Волфанго захтевао да у ваздух пуца, а пиштољ, који је он за празан држао, био је у правцу баш према врачу.

Неописани страх спопаде младића. Један поглед на искривљено лице, избечене очи Волфангове до ужаса јасно га увераваше, да је он постао убица. У очајању, рукама чупаше своје косе. Да ли да оде и све власти јави? Али ко би му веровао, да је без његове кривице дошла смрт врачева? Па ако би му се и веровало, у најбољем случају сигурно му је неколико месеца затвора за нехатно убиство. Више месеца од Анете раздвојити се! Не, то он не би преживео! Али и за што је то нужно? Ко га је видео овде, ко би могао доказати, да је он баш тај, који је врача убио. Неком брзом импулсу следујући, Ђорђе зграби платно и свеће, па побеже кући у наручје своје младе женице, која га је у страху очекивала и којој је био казао, да и преко ноћ мора обићи своју стоку, што је бајаги неке сумњиве људе приметио у близини.

Тек другог дана пронађе се Волфангов леш поред стене бефанске. На земљи се нађе један избачен пиштољ, и други таки исти, но који није ни био пун, испод гуња мртвачева. Народ говораше, да је врач ту нашао смрт за то, што је хтео да дозна тајне Бефанине. У осталом одавно се видело, да овај мрски човек неће на природан начин свршити. Нико се, у осталом, и не трудјаше много да скине вео, који смрт његову обавијаше. Волфанго је увек био сумњиво лице, може бити Сардинија, без њега, оста са једним од безбројних разбојника мање. — —

Ни година дана не прође, а Анета љуљушкаше на рукама детенце црне коврчаве косице. Кад год би Ђорђе, очима које сијаху од среће, посматрао матер и дете, осећао би и прекор, да оне грозне ноћи није у ваздух испалио судбоносни метак. Оде, најпосле, свештенику и плати му молитву, коју је имао да чита за сироту душу Волфангову. То је било доста Сардинцу, да од тада буде ослобођен сваке гриже савести.

*) Факат је, да се врачи у Сардинији за своје сврхе особито радо служе вештином говора из трбуха.

ГДЕ ЈЕ ЛЕШ?

I

РАСПИС

Канцеларија среска лежи близу саме пијаце, у маленој варошици Н. Са њеног доксата видиш дивну, природну панораму, која даје оку неописану чар. Тамо, у плавичастој магли, на помолу зоре, јавља се величанствени Хртањ, озарен зрацима пролетњега сунца. Са обе стране на погледу, простире се неколико убавих села, чији се кровови преливају према сунцу, као растопљени бакар...

У томе је срезу капетан Д.

Он има свој стан у згради среској. У једноме делу те зграде смештене су канцеларије, а у другоме станује он са својом породицом. И апсана је подељена, т. ј. испод оне половине где су канцеларијске собе, лежи среска апсана, а испод стана капетановог стоји подрум намењен за кућевне потребе.

...Једнога дана у другој половини месеца маја 188.*) год. седео је у својој канцеларији капетан Д. и отварао је дневну пошту. Пошта редовна долази сваки дан, а аманетна један пут у недељи. Срез је мали. Броји 14. општина, које, кад би се груписале, могле би представљати 6—7 добро уређених општина са капиталом с којим би таква једна општина могла много што-шта корисно да учини. Овако подвојене, оне се троше и не могу да остваре ни најнужније своје потребе.

Капетан Д. отвара писма, чита и бележи на полеђини шта се има по њима да уради. Наједаред паде му поглед на један акт, на коме су три линије црвеном оловком подвучене.

— Хм, шта је ово? рече тихо господин Д. Мора да је каква потерница за одбеглим робијашем. Чудо, што ови робијаши често бегају!...

Узе акт па га окреташе у рукама. Своје мисли даље настављаше:

— Па није то баш најгоре у нас. Бегају робијаши и код напреднијих народа, где су смештени у галијама, а камо ли да не бегају у Србији. Ама, ови „условни одпусти“ просто нас даве на свакоме кораку. Па онда и „помиловања“! Ето, суд осуди једнога убицу и разбојника на 20. година робије, а он не одржи ни пуних пет, па ето га у село. Тешко селу где он дође. У место да казамати *поправљају* они *кваре*. Ах!... то није моје да расправљам... тек само мислим...

Поче читати:

„Начелнику среза Н...

„Павла Марића, трговца овд. нестало је пре извесног времена... Од прилике пре двадесет дана, он је отишао са стоком, угојеним воловима, на вашар у Д... и од тада па све до данас ништа се о њему не зна. Но ипак могло се сазнати од појединости ово: да се из Д... преко вашег среза кренуо за К... и ту му се траг изгубио. С њиме је ишао неки „калауз“, који се у К... њему придружио. Предузмите све да се Павле пронађе, јер по свему изгледа, да се овде крије какав злочин... Лични опис Павлов овај је: омален, седе браде и бркова, има 56. година. На њему је: гуњ од сурога сукна и чакшире, а на ногама опанци „грађени“. На глави има „астраганску“ шубару, а о пасу носи кратак, усарачен нож, са белим корицама“...

„О ресулгату ваше истраге известите ме што пре... Начелник ср. Р.“

— Хм, рече полако капетан. Ово је распис. Обична ствар. Мој срез, дао Бог, изобилује са оваким и подобним појавама. Не знам, ал' народ није више онакав, какав је био у она стара наша времена. Све се то покварило и заинатило!... Па онда, и вера је доста посрнула. Гледам пре неки дан у цркви, па ми срце пуца од жалости. Бројим — свега осам грађана! Да нисам ја био са мојим персоналом, учитељи, поштар и телеграфиста, душе ми моје црква би била — празна... Хе, тако му је зар време...

За тим опет поче тихо читати распис:

...Предузмите све, да се Павле пронађе, јер по свему изгледа, да се овде крије какав злочин“...

— Може, може лако бити, резоноваше даље капетан. Павле је био на вашару у Д... Продао је стоку и имао је при себи новаца. Неко га је сигурно пресрео и.... Хм, ови ...чани и ...пољци опаки су људи. Ама, ко опет Павла овде познаје? Он је странац... Да не буде то какав „калауз“ из овога краја, који га је на путу пратио и у клопку домамио? Видећу... испитаћу...

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА WWW.UNILIB.RS

Зазвони. Унутра уђе пандур Влајко, отресит и снажан момак. Одслужио је свој рок у војсци, па је у њему оличена сушта дисциплина.

— Заповедајте, г. капетане!

— Ти си из ...?

— Јесам г. капетане!

— Ама, они твоји сељаци и ...пољци опаки су људи, а?

— Опаки, г. капетане!

— Хоће да пресрећу путнике?

— Па, можда и хоће. Има их свакојаких...

— А хоће и да прекољу?

— Не знам, г. капетане, јер нисам ништа о томе чуо?

— Добро, добро, знам, тако те тек питам... Подај овај акт Пери практиканту нека га заведе и распише свима општинским судовима, па га одмах мени донеси.

— Разумем, г. капетане!

Пандур оде, а капетан се удуби у своје мисли. Њега је у тај мах занимао тај догађај, јер беше таман и нејасан. У њему не беше ни зрачка светлости.

„Павле се из Д... преко вашег среза кренуо за К... и ту му се траг изгубио“, понављаше неколико пута. Ама где, на коме месту и у које доба, то не стоји у овоме распису. Срез је мој истина мали, али се по неколико сахата протеже са свију страна. Збиља! Пут за К... води у правцу ...ука и ...поља Тако је... А онај... калауз?... Хм... хм...

Зазвони... Унутра уђе други пандур.

— Има ли ко да чека на пољу?

— Има неки да потврде „облегације“, а ту је и отац Ника.

— Нека уђе отац Ника, а те друге људе упути код Цветка писара да он сврши шта треба...

— Разумем, г. капетане...

Пандур отвори врата и пропусти унутра оца Нику.

То је свештеник озбиљан и образован. О стварима у опште говори објективно и са пуно разлога.

— Помаже Бог! Како сте?

— Хвала Богу. Ви синоћ стигосте из Београда?

— Синоћ...

— Шта има тамо ново?

— Ништа... Београд други Вавилон. Света пуно... Збиља, донео сам вам Тасину књигу: „Живот за динар“. Красна ствар. Пуна интересних ствари... Бадава, Таса па — Таса! Пун драгоцена искуства, он нам је пружио неоцењив материјал за размишљање. Његове приче пуне су интересних слика, које су оцртане верно и уметнички. Свака је психолошки снимљена, и опет свака за себе представља један беочуг на ланцу, који се протеже од оних одвратних механа и уцера па до казамата београдских...

— Са свим тако...

— Па онда, настављаше даље отац Ника, престоница наша данас је град са многобројним насељењем; управо, она представља стицај свију народности... Па зар онда не треба радити, да се београдска префектура удеси онако, како је то код напреднијих народа?

— Имате право...

— Но, о томе други пут. Дођох да вам кажем, да сам издао налог свештеницима, у погледу опела оних, који умру од великих богиња...

— Врло добро. Ви сте увек били оличена тачност... рече љубазно капетан.

— Хвала на „компликменту.“ А сад, збогом! Треба да одем у поље... Тамо имам да исповедим једног мештана... На умору је.... Чудновато! Веле да му је сестра месечарка — и да је *она* узрок његове смрти....

Отац Ника оде...

Капетан није ни узео у обзир свештеникову напомену о месечарци. Тако што дешава се и код људи и код жена... То је ствар науке, а њоме се специјално није могао капетан бавити. Њему је требало оно, што је једноме полицајцу преко нужно. Судску медецину пажљиво је проучавао и у томе је доста знања стекао... у служби је био пажљив, тих и миран. Наравно, да је по кад-кад излазио из оквира своје хладноће, али то само онда, кад пред собом види тврд, одлучан, зликовачки карактер....

Врата се отворише. У канцеларију уђе Влајко пандур носећи распис начелника среза Р. са још једним писмом.

— Расписато је, рече Влајко, предавајући распис, а ево писмо, послао је „председник“ општине..... пољске.

Капетан узе запечаћено писмо и окреташе га у руци.

— Ко га је донео?

— Два дечака....

Капетан отвори писмо и поче на глас читати:

„Начелнику ср. Н.

„Шаљем учтиво г. Начелнику у прилогу под ·|. нож, што су га нашли код „Пропасти“ више ....поља, Жика и Мика чобани из нашега села. У прилогу под ·|₂ шаљем и *оба чобанчета* на даљу *закону употребу*, јер се види да нож није био у „притежању“ каквог нашег сељака, већ каквог јабанџије — трговца, или тако нешто... на пример“....

Бр. 200.

17. августа 188* год. (М. П.) Председник суда

....поље *Стева Перић*

— А где су ти дечаци?

— 'вамо у „конку“... Носе и нож о коме вели кмет у томе писму...

— Пусти их унутра!

— Одите 'вамо, викну Влајко, отварајући врата.

У канцеларију уђоше два дечака. Плашљиво стадоше код врата гужвајући у рукама своје шубаре.

— Шта ћете, децо? упита их благо капетан.

Овај благ, мек глас охрабри дечаке. Један од њих крочи ближе и рече:

— Нас је кмет 'вамо упутио. Вели, идите капетану и предајте му нож, а ја сам му већ писао....

— Нож? А од куд вам тај нож?

— Знаш, ми чувамо овце го̑ре у брду. Јуче смо се са стоком навратили до оне велике „Пропасти“, хеј тамо, више села! Једна овца баш дође близу „Пропасти.“ Тражи ђавола да падне унутра! Потерасмо је са тог опасног места. Таман ја да заобиђем око „Пропасти“, а оно запех ногом о нешто у трави. Био је то „чкаљ“ г. капетане! Здравља ми баш прави „чкаљ“! Ама тик њега у падини спазих овај нож! Леп нож! Прави турски, славе ми! Ево, види. Само не знам, чији је? И наш кмет вели, да наши сељаци не носе овакве ножеве. Мора да је каквог „јабанџије“...

У његовој глави сину једна мисао.

— А где сте нашли овај нож?

— Кажем ти, код „Пропасти“ више села...

— А је ли дубока та „Пропаст“?

Оба се дечка насмејаше.

— Па дабогме, рече онај други угушујући смех, те још како дубока, па јој не видиш дна! Хе, колико пута бацимо ми унутра камен, а оно хуји, хуји, као да ђаволи неки из ње говоре. Камен се и не чује кад падне доле у бездан. Кажем ти, тако је дубока, да јој не би доватила дно ни она највећа бандера од телеграфа, крста ми...

Лепо, децо, лепо, рече капетан па се окрену Влајку. Кажи г. Цветку да ове дечаке о свему овоме преслуша. Не бојте се, децо, ништа. Неко се зар одмарао тамо горе, па је заборавио свој нож....

Дечаци се погледаше.

— Зар одмарао, онде? рече онај први. Ама ко̑ ће да се ве̑ре и на онај крш без нужде? Најпосле, ко̑ зна, може и то бити...

Дечаци изађоше с пандуром из канцеларије. Оста са̑м капетан.

— Чудновато, рече тихо капетан посматрајући пажљиво нож. Слаже се потпуно са описом у овоме распису. „Кратак, усарачен са белим корицама“, са свим тако... Један ми је важан доказ у рукама. Ама, леш, где је леш? Па онда, ко су убице, јер нема сумње да је овде извршен злочин? Ал' полако, само полако... Не сме се ништа преухитрити. Злочин је вешто изведен. Зликовци мора да су препредени и лукави.

За тим узе пред-а се распис и на полеђини његовој написа ову кратку наредбу:

„*Потписати ће сам ово дело извидети ослањајући се претходно на прошис § 51. крив. суд. поступка.*“

Начелник ср. Н.

Д.

То беше све.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА WWW.UNILIB.RS

Али у његовој глави ројиле се разне мисли. Он је био предан своме послу и душом и телом. За њега је била дужност права светиња. Сви други обзири падали су испред дужности.

— Не може другчије бити, рече испрекиданим гласом. Убисто је извршено у моме срезу, и то без сумње тамо, на обронку оне провалије, где је нађен овај нож. Али ко су убице? Одакле су? Хм, хм....

И капетан се опет удуби у своје мисли.

II

ГАЗДА ПАВЛЕ И ЊЕГОВ „КАЛАУЗ"

Газда Павле од туда је из села М.... среза Р., које је удаљено од среске куће само један сахат. Среска је канцеларија у Р.

Газда Павле добар је домаћин и „трули" газда. Ради само стоком, а у томе је био „батлија". Што он оком види и оцени, ту се никада није могао преварити. Он је терао стоку и у Пешту. Знао је да вам прича и о „Маргаритином острву", и о „варошкој башти"; па онда о „Штајнбруху", „Андрашијевој улици" и т. д. Био је човек веселе нарави и разговоран. Чудо, што је сваку ситницу запамтио, па вам је о њој могао причати и на широко и на дугачко,

У кући је имао само жену и једнога сина, око 20 год. Као „првенац" није му син узет у војску, те је тако он имањем управљао, док се газда Павле по трговини ван куће бавио.

25. априла вашар је у Д. То је један од најбољих вашара у Србији. Ту долазе трговци из целе Србије па и странци да стоку пазаре. Није то било један пут да је и Аустрија набављала стоку за своје оближње гарнизоне са д.....ског вашара. За то је газда Павле и био спреман да на тај вашар отера своје најбоље волове... Одатле мислио је отићи до вароши К. где се могу добити мршави волови по јевтину цену. Само је за тај посао меркао доброг „калауза". И он га је нашао, као да га је био поручио.

На два-три дана пред вашар д-ски изишао беше газда Павле у авлију и посматраше своје угојене волове, које је имао на вашар да отера. Задовољно се осмејкиваше гледајући гојну и напредну стоку.

(свршиће се)

ИЛИЈА ГАВРИЛОВИЋ *)

Слику овога најопаснијег лопова, разбојника и убице донели смо у 10. броју нашега листа у прошлој год., с кратком напоменом, да је то слика из његових млађих година, коју смо ми при покретању листа нашли у албуму Упр. гр. Београда — и тада смо обећали, да ћемо донети његову најновију слику и описати његова разбојничка дела. Искупљујемо реч. али и то у неколико, јер разбојничка дела Илије Гавриловића није лако описати; то би био читав роман. Но ми ћемо у згоднијим приликама, доносити у одломцима његова разбојничка дела, а сада задржавамо се само на мало ширем опису његове личности и неколико фаза, кроз које је он пролазио.

Илија Гавриловић родом је из села Раниловића, округа рудничког, има 48 год., високог је раста, коштуњав, сувоњав, црн, ћелав. Сем српског језика говори још влашки, турски, немачки и мађарски. До године 1872 био је овде у Београду момак дуванцијски, а те године ступио је у жандармерију, у којој је остао до год. 1876.

И данас има у жандармерији неколико другова Илијиних, који причају, да је Илија био најбистрији, најтачнији и најревноснији жандарм у оно доба. Био је и кицош par ecxellence; само за један шињел плаћао је, веле, по 12 дук. Камо лепе среће да Илија није излазио из жандармерије, а још боље да у исту није ни ступао, већ да је остао при своме занату. Место најокорелијег зликовца, ми би данас имали једног честитог грађанина или једног храброг војника. Његова јака воља, храброст и ванредни природни дар јамче нам за то. Од колике су вредности ове његове особине, најбоље нам доказују његова, може се рећи, епохална зликовачка дела.

Као што поменусмо Илија је изишао из жандармерије 1876 год. Узрок његовом изласку из исте, била је једна дуванцијска удовица звана „лепа Тинка", с којом је он из раније одржавао љубавне везе. „Лепа Тинка", можда је највише припомогла, да Илија пође неваљалим путем, на коме се ни до данас није могао зауставити.

И поред најенергичнијег распитивања, нисмо могли сазнати: шта је Илија радио и чиме се занимао до 1881 год. Нема сумње да је живео о трошку поменуте удовице, а узгред да је и по мало крао. Те 1881 године, видимо га први пут у првостепеном суду за град Београд, где одговара за једну опасну крађу, због које буде осуђен на две године робије.

Прва казна, ма како блага била, увек има огромног дејства на кривца. Она га са свим препороћава. Она га ствара или поштеним човеком или најокорелијим зликовцем и лоповом. Први су случајеви веома ретки; други су готово обични. На велику жалост и штету друштва и са Илијом је био други случај. Двогодишња робија направила је од њега највећег зликовца у Србији, па можда и на целом Балканском Полуострву. Само за неколико месеца, пошто је пуштен са осуде, он је починио толико казнимих дела, да су га судије горњо-милановачког првостепеног суда, са чистом савешћу крајем 1883. год. осудиле на *смрт*. Ова смртна казна, коју је, узгред буди речено, и Касациони Суд одобрио, само је путем Највише милости сведена на 20 година робије.

Кад би се у нас мало више пажње обраћало на лица, која се предлажу за помиловање, кад би се у казненим заводима поле проучавала природа појединих криваца и најопаснији од њих држали одвојено и строже од осталих, — тада би Илија давно трунуо под земљом, или би, по све безопасан по друштво, чамио у казамату београдском до 1903 год., тада би, најзад, и дан данји били у животу: Алекса Змијановић, Тоша Савић, Регина, жена Матеје Штимца и још многе друге жртве, које су попадале од зликовачке руке Илијине.

Пошто је одробијао неколико месеца у београдском граду, Илија се једне ноћи с помоћу направљеног ужета од исеченог чаршава спусти низ бедеме градске. На обали дунавској чекао га је чамац, који су његови јатаци спремили и он срећно умаче. Ови исти јатаци раније су му дотурили потребну тестеру, с којом је окове престругао. Тестера је удешена искључиво за стругање гвожђа; мала је веома, витка, да је можеш савити како год хоћеш. Илија је неколико дана ту тестерицу носио у устима под језиком!!

Исте ноћи, кад је побегао, Илија је већ био у селу Борчи у Банату, и тамо је он имао својих ортака — јатака. Пошто је прикривен неколико дана код њих преседео, оде у Румунију, где остане 7—8 месеца, па се опет врати у Београд. Његово бегство већ беше заборављено. Полиција и не слућаше на његов долазак.

Неколико дана он је спокојно проживео код „лепе Тинке". Дању је чувао кућу а ноћу је излазио и, разуме се, вршио операције.

*

Једне вечери, око $10\frac{1}{2}$ часова хиташе Теразијама један човек око својих 35 год. Киша лагано промицаше, али се он слабо осврташе на њу. Кад стиже до места, на коме је сада трамвајска чекаоница, стаде од једном као укопан, поче зверати око себе, па од једном јурну на противну страну. Кад стиже пред „Париз" застаде, опет мало и посматраше једног човека, који мало час беше изишао из улице „Скопљанске" и журио се Теразијама ка „Коларцу". Пошто га је посматрао неколико секунада, извуче револвер из задњег џепа и појури за њим. Код апотеке Ђурићеве сустигне га и дигнувши руку с револвером викну га:

— О Илија, јеси ли ти?

Човек, који беше главом Илија Гавриловић, окрену се са свим мирно.

— Ја сам! одговори.

— Па шта ћеш овде о.. ти твог?

— Не лај!... Не буди луд!... Ако ме пустиш на миру, ево, даћу ти 30 дук., колико сада имам код себе: даћу ти и овај златан сат с ланцем... Ако не ћеш, ми ћемо се туђи на живот и на смрт!

*) У идућем броју, уз свршетак овог описа Илијног донећемо и најновију слику његову.

WWW.UNILIB.RS УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Говорећи ово, Илија се маши за револвер, али његов гонилац, тајни полицајац благовремено примети и напери свој револвер на њега.

— Ако се само макнеш, убићу те као пса. А сад — напред!

Видећи да нема куд, Илија пође напред а Ђ. тајни полицајац, сав срећан што се није преварио у рачуну, и што га је по ходу познао, ишао је обазриво за њим, са револвером у руци. —

Но наједанпут деси се нешто, што у мало не осујети целу ствар...

Кад су били између Позоришта и Позоришне кафане, Илија као муња нагне оним сокачетом ка гасној џамији.

За један моменат Ђ... се пренерази од страха да му тако добар лов не умакне, но брзо се прибра, испали неколико револверских метака и даде се у потеру за њим. Ноћни стражар, који је био код турског посланства, чувши пуцањ, полети да види шта је. Чим спази да неко бега испред гониоца, он истрча преда-њ и са напереном пушком викну: „Стој!... пуцаћу!“ и — заустави га. У том стиже и тајни полицајац.

Видећи Илија да је пропао, и сам се предаде...

(свршиће се)

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Јован Пантелић из Мојковића ср. рађевског, окр. подринског и његова жена **Марта.**

Јован има 50 год.; средњег је стаса; косе смеђе; браде и бркова риђих; очију плавих, носа великог, образа дугих, — просед.

Марта има 40 год., стаса средњег, чела великог, косе и обрва смеђих, носа крњавог у лицу роава.

Још у 1888 години Јован је за извршену опасну крађу стоке Живку Арсеновићу из Мојковића, осуђен био на осам година робије, од које је издржао нешто, а нешто у путу милости ослобођен. По изласку са робије, Јован је продужио и даље свој опаки занат који он по својој савести не сматраше ни за какав порок.

Има и других људи што краду; и махом сви они знају да то не ваља, но то чине да себи без будака прибаве средства за живот, али, овај Јован, не само што не сматра крађу као неко рђаво дело, но држи да је то врло добро што чини. У томе нас утврђује, овај факт, што он врши крађе у друштву са својом женом, па чак и са малолетним сином својим.

Може ли се друкчије то објаснити кад отац води своје рођено малолетно дете, и, у место да га упућује на стазу поштена рада, он га учи како да краде и тиме себи да ствара будућност; упућује га дакле на пут који води у казамат, на губилиште!

Јануара месеца ове године, Јован у друштву са својом женом Мартом и сином Драгомиром дође ноћу у кућу Милана Ђурђевића из истог села, провале чардак и покраду га!

Можда је Јован имао и других разлога, што је крађе вршио у друштву са својима. Један његов познаник рече: „Он је тако радио једино из обазривости. Није смео да краде са другим лоповима, јер је хтео да се очува, да се не ухвати. Зато је он увек вршио крађе у друштву са својом женом. а кад му син ојачао онда и с њим!!“

Као што каже пословица: „Заклела се земља рају да се сваке тајне знају“ тако је то и овде било. Јованов син Драгомир, и сам држећи да је крађа нека врлина, — похвали се једном у друштву своме. међ децом, како је он са оцем вешто неке крађе извршио и исприча им баш овај случај у извршеној похари код Ђурђевића.

Миц по миц и Ђурђевић једног дана то дочује и достави власти, која лопове похвата, стави их у притвор и поведе истрагу.

Вештином полицијске власти ствар се потпуно докаже и они буду осуђени пресудом првостепеног лозничког суда и то: Јован на 20 година робије у тешком окову, Марта на 5, а Драгомир као малолетан на 3 месеца затвора.

Пре месец дана спроведени су на издржање казне. Јован у београд. казнени завод, Марта у пожаревачки, а Драгомир је задржат при канцеларији среза рађевског.

Убице попа Јеврема. — Неки сељаци, који идући путем из Житног Потока стигоше рано изјутра 9 маја о. г. у Прокупље, донеше глас, да су у путу срели оседланог коња попа Јеврема Илића, пароха жито-поточког, како је без свога господара пројурио друмом и у шуму замакао... У иначе маленоме граду Прокупљу, овај се глас брзо разнесе и постаде предмет општег разговора, тим више што је попа тамо све живо познавало, јер је с кућом живео у Прокупљу... Једни тврђаху, да је коњ збацио попа па утекао кући, други опет, да је поп свратио у неко оближње село ради каквог чинодејства, па му се коњ отео и побегао... Нагађало се разно; како је ко схватао, тако је и говорио — сто људи, сто ћуди.

Око 10 сати, на домаку саме вароши, појавише се неки сељаци. Што су дубље улазили у варош, око њих се све више свет скупљао. Један од њих водио је поповога коња.

— Шта би с попом? упита их један чаршилија.

— Нема га.

— А где ухватисте коња?

— У шуми.

Полицијска власт узе ствар у своје руке. На коњском прибору, дизгинама и улару, нађоше мрље од скорашње човечије крви. То је било довољно; власт је одмах била на чисто да је поп убијен.

Нареди се најстрожија и најживља полицијска истрага, која одмах и невероватном брзином показа свој резултат. У шуми више растовничке реке нађоше мртва попа. Ох, то је било грозно убиство! Истрагом је утврђено, да је поп на друму ударен тупим оруђем по глави, па да је онако онесвешћен одвучен у шуму и тамо заклан као брав.

WWW.UNILIB.RS УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

По учињеном полицијском увиђају, леш попов одмах је пренет у прокупачку болницу ради секције и сахране.

Док је на једној страни вршен полицијски увиђај на лицу места и леш донет у варош, дотле су органи полицијски узели најживљу акцију за проналазак извршилаца овог злочина. И, још се тако рећи поп није ни охладио, а кривци су већ били у рукама власти.

Грозно! Па ко је извршилац овога дела? Мати деце попове, осамнаесто-годишњи друг у браку његов, — попадија Евгенија, жена закланога попа Јеврема беше творац овог ужаса.

Да би се по њеном зликовачком мишљењу ствар што вештије извела, попадија Евгенија (бр. 1) у споразуму са својим љубазником Петром Димитријевићем (бр. 3) из Прокупља и са Петровим ујаком Ристом Наумовићем (бр. 2) пекаром, скројила је план, како да дође главе своме мужу, другу!

Она је казала где и кад да се поп причека. Зликовци су га дочекали, (на путу између Прокупља и села Житног-Потока) ударцима батина онесвестили га, свалили с коња, и, као што смо казали — увукли га у шуму и тамо заклали.

Попадија је дакле по сопственом свом признању код власти знала и сат у коме ће њеном 18-годишњем мужу и другу метнути нож под грло. И ова грозна жена, данима је хладно очекивала да попа нестане са лица земље. И ни једном јој не дође да се покаје, да одустане; ни једном, дакле, њено зликовачко срце не попусти.

Истрага се још води. Кад кривци буду осуђени проговорићемо коју више.

Слику ову добили смо од писара среског г. Мијаила П. Илића из Прокупља.

ЗАГОНЕТАН ДЕЧКО

Из акта шабачке општине и из реферата Драг. Миловановића, иследника истог суда, под Бр. 8119. вадимо податке о овоме загонетноме дечку:

....22. априла ове године, баш у очи Ђурђевског вашара у Шапцу, приспео је тамо овај младић, за кога се ни сад не зна ко је и одакле је. Био је одевен у чакширама половним, ужичкога кроја, у кошуљи истој која је и у слици, гуњче пребацио преко рамена и у руци држао је мараму; управо онако као што то вашарски коцкари чине. Сумњив по спољашњости својој, пао је у очи и власт општинска ухвати га, дотера у судницу и узме га на испит. У одговору своме овај је замуцкујући, дијалектом као што се у источном крају Србије говори, једва одговорио: да је из Скопља, да му је име Марко Плајић и да је преко Митровице дошао у Шабац. Није хтео да каже зашта је дошао. На другом саслушању изјавио је: да је пре 3—4 дана протеран из Београда и да га за то зна управник града Београда г. Риста Бадемлић.

Како се ничим није могло утврдити ко је он, то је иследник призвао чувенога кесароша Перу „Прангаша“ и још једнога не би ли их ови познали. Чим су ова двојица ушли у канцеларију, овај и не знајући за шта су ови дошли рече: „Немојте ми продавати кесарошка посла.“ Једно с тога а друго што је лагао, да никад није био у Србији, па то доцније признао, — беше довољно да се у његово поштење са основом посумња, те је за то стављен у притвор. Ни један од ове двојице нису га познали, само им се чинило да су га виђали у апсанама Управе града Београда....

Апсанџији општинском прво је казао да се зове Илија Цветановић, а други пут Стојан Стефановић. Пошто се и по издржаном затвору није могао нагнати да каже своје име и место одакле је, спроведен је начелству округа подринског, које га стражарно протера у А.-Угарску.

Но тиме није било све свршено... 27 јуна ове год. баш у очи доласка Његовог Високопреосвештенства Господина Митрополита у Шабац, дође однекуда и ова индивидуа, — по овом приликом у оделу цивилном, као што се и у слици види Одмах је познат и притворен. Претресом нађене су код њега три жељезничке карте босанских жељезница од којих једна беше цела и нежигосана датумом. Од неких бозација дознало се да је из Приједора и да му је име Осман Мандић. Том приликом он је са бозацијама говорио турски, а како су тада у притвору били неки Мађари, са њима је опет говорио мађарски. Поред нађених жељезничких карти, при њему су нађени и неки рукописи његови латиницом изврсно написани; рукопис је леп и исписан. Питао га је исљедник и на само као у поверењу, да се каже ко је, но он и тада не хте се казати; каза само да је свршио трговачку школу и више ништа.

Власт општинска и овога пута казнила га је неколико дана затвором и прогонством у А.-Угарску. Том приликом сликала га је и послала слику преко Управе града Београда не би ли се овим путем како год сазнало, ко је он и на ш' припазило на случај поновног преласка у Србију.

Доносећи слику овог загонетног дечка, ми позивамо свакога, који га позна, да јави уреднику, или Управи града Београда с позивом на Бр. 15.006.

ПОТЕРА.

Мика Анетовић — Михаило Алексић, Циганин, родом из Салаша, окривљен је код начелника среза зајечарског због фалсификовања сточних уверења и крађе коња. Мика је, чим су му саучесници похватани, побегао и сада се не зна где је. Он има 30 год., високог је раста, добро развијен, црномањаст. Наређује се живо тражење за одбеглим Миком. Пронађеног треба стражарно спровести начелнику среза зајечарског с позивом на Бр. 7397 или Управи гр. Београда на Бр. 15860.

Едуард Вист, родом из Чаславе у Чешкој, бив. чиновник земаљско-среске власти у Доњој Тузли, почетком овог м-ца проневерио је већу суму новаца и побегао. Мисли се да је пребегао у Србију. Он има 33 год., малога је раста, округлога лица, загасито-плаве косе и бркова. Говори чешки, немачки, и прилично српски. Наређује се тражење за Едуардом. Пронађеног треба стражарно спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 15890.

Павле М. Мустедић и **Јован М. Лазић,** родом из Пољане, окр. пожаревачког, — осуђеници београдског казненог завода, ноћу између 28. и 29. јуна текуће године побегли су са државне ливаде зване „Клепечке“ у близини Костолца, где су на раду били.

Павле има 25 год. средњег је стаса, црномањаст, по лицу роав. Јован пак има 20 год., високог је раста, у лицу црн као Циганин, говори крупним гласом.

Наређује се живо тражење за одбеглим осуђеницима. Пронађене треба стражарно спровести нач. округа пожаревачког с позивом на бр. 9512. или Управи гр. Београда на Бр. 14984.

(И у 28-ом броју, донели смо ову потерницу, но приликом преламања листа погрешно је подељена била на два места, јер, други и трећи став остао је између потернице Ђоке Бошњаковића и Димитрија Станковића на стр. 217. Овим се исправља.)

ТРАЖИ СЕ.

Иванке, кћери Светозара Лекића, из Љутица, среза пожешког, нестало је 27. маја тек. год. и све до сада о њој се није могло ништа сазнати. Држи се, да су Иванку одвели или убили зликовци. Она има 13 год., средњег је раста, добро развијена, црномањаста, на десној обази има белегу од огреботине, у сељачком је оделу. Ако ко ма шта сазна о Иванци, нека о томе извести начелника среза пожешког с позивом на Бр. 8863 или Управу гр. Београда на Бр. 16126.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Молимо полицијске чиновнике из унутрашњости који сликају извесне кривце, да их сликају у формату „брузбилд“, или ако их сликају у цело, онда слика нека буде већа. Уз пошиљај слике, нека дотичнога што тачније опишу јер је то толико исто важно колико и сама фотографија. Нарочито их молимо да обрате пажњу на сликање кесароша.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА. ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.